

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

1127687

**ZHODNOTENIE ÚČINNOSTI V RÁMCI OPERAČNÉHO
PROGRAMU NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE**

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE**

FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO ROZVOJA

**ZHODNOTENIE ÚČINNOSTI V RÁMCI OPERAČNÉHO
PROGRAMU NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE**

BAKALÁRSKA PRÁCA

Študijný program:	Ochrana pred hospodárskymi katastrofami
Študijný odbor:	8. 3. 7. Občianska bezpečnosť
Školiace pracovisko:	Katedra európskych štúdií
Školiteľ:	Prof. Ing. Jozef Hudák, PhD.

Nitra 2010

Jana Klučárová

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Jana Klučárová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Zhodnotenie účinnosti v rámci operačného programu na životné prostredie“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre

.....

Jana Klučárová

Pod'akovanie

Týmto spôsobom by som sa chcela poďakovať všetkým osloveným osobám za ochotu a spoluprácu. Špeciálne by som sa chcela poďakovať prof. Ing. Jozefovi Hudákovi, PhD. za odborné pripomienky a vedenie pri písaní bakalárskej práce.

Abstrakt

Hospodársky význam na úrovni jednotlivca, rodiny, obce, výrobcu, štátu, medzinárodné spoločnosti vyžaduje aby sa s odpadom cieľavedome, racionálne nakladalo na všetkých úrovniach vznikania odpadu. Environmentálny význam odpadov, ich vplyv na životné prostredie človeka, spoločnosti a v rámci neho na prírodu dáva problematike odpadov spoločenský, verejný až medzinárodný význam. Preto nakladanie s odpadmi upravujú národné i medzinárodné normy.

Z charakteristiky nakladania s odpadmi je zrejmé, že ide o širokú paletu ekonomických činností, ktoré vzhľadom na spoločenskú závažnosť odpadov sú upravené verejnými orgánmi, zákonnými normami rôznej úrovne.

Pomerne nepriaznivá situácia s odpadmi je v SR. S odpadmi sa spravidla nehospodárne nakladalo. Vznikali mnohé “divoké skládky” zásobované odpadmi jednotlivcami, podnikmi i obcami. Z tohto dôvodu vznikli v programe odpadového hospodárstva opatrenia, ktoré majú zvýšiť efektívnosť v oblasti nakladania s odpadmi, ako aj riadenie odpadového hospodárstva za účelom zníženia negatívnych účinkov na životné prostredie. Smeruje k identifikovaniu problémov a návrhom opatrení. V konečnom dôsledku k zlepšeniu ochrany životného prostredia.

Kľúčové slová: ochrana životného prostredia, odpadové hospodárstvo, nakladanie s odpadmi.

Abstract

Economical meaning on individual's, family's, town, producer's, state, international level requires that the waste has to be dispose deliberately, with rational expectation on any levels of waste making. Environmental waste meaning, its effect to human's, society and as well nature's environment gives waste problem social, public and even international meaning. Therefore waste disposal is managed by national and international standards.

From the characteristic of waste disposal it is obvious, that it is wide range of economical activities. Due to social seriousness they were adapted by public authority and by legal norms on various levels.

Relatively disfavoured situation with waste is in SR. There was generally uneconomical disposal. "Wild dumping places" has been produced by individuals, corporations and cities. There was a reason to create new arrangements in the waste management which should increase affectivity in waste disposal as well as control with the view of decreasing negative impact on living environment. It is headed to identify problems and to suggest environmental measures to improve better environs.

Key words: protection of environment, waste management, disposal of waste.

Obsah

Obsah	6
Zoznam skratiek	7
Úvod	8
1. Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky	9
1.1 Operačný program Životné prostredie	9
1.2 Zdroje financovania operačného programu.....	10
1.3 Prehľad Operačného programu Životné prostredie 2007 – 2013 (OP ŽP)	13
1.4 Ekonomické nástroje uplatňované v odpadovom hospodárstve.....	15
1.5 Minimalizácia, recyklácia a využitie odpadov	17
1.6 Vývoj práva odpadového hospodárstva	17
2. Cieľ práce	18
3. Metodika	19
4. Výsledky	20
4.1 Riadenie odpadového hospodárstva	20
4.2 Celková charakteristika situácie v oblasti životného prostredia	21
4.3 Vznik odpadov.....	22
4.4 Nakladanie s odpadmi.....	24
4.4.1 Zhodnocovanie odpadov.....	25
4.4.2 Zneškodňovanie odpadov	26
4.4.3 Nakladanie s vybranými druhmi odpadov.....	28
4.5 Odstraňovanie enviromentálnych záťaží a uzatváranie a rekultivácia skládok ..	29
4.6 SWOT analýza	30
4.7 Hlavné disparity a faktory rozvoja	32
4.8 Finančný plán	33
4.8.1 Financovanie a rozpočet odpadového hospodárstva	34
4.9 Stav kontrahovania a čerpanie k 30.6.2007	34
4.10 Aktuálny stav implementácie OP ŽP.....	35
Záver	37
Zoznam použitej literatúry	38
Vyhlášky a zákony	40

Zoznam skratiek

EÚ	Európska únia
SR	Slovenská republika
OP	Operačný program
ŽP	Životné prostredie
ERDF	Európsky fond regionálneho rozvoja
KF	Kohézny fond
SAŽP	Slovenská agentúra pre životné prostredie
MŽP	Ministerstvo životného prostredia
ES	Európsky sociálny fond
RISO	Regionálny informačný systém o odpadoch
RL	Referenčné laboratórium
SIŽP	Slovenská inšpekcia životného prostredia
KÚ ŽP	Krajské úrady životného prostredia
ObÚ ŽP	Obvodné úrady životného prostredia
ŠEI	Štátna energetická inšpekcia
SOI	Slovenská obchodná inšpekcia
SORO	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
KO	Komunálny odpad
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
POH	Plán odpadového hospodárstva
VZN	Všeobecné záväzné nariadenie
NFP	Nenávratný finančný príspevok
PCB	Polychlórované bifenyly
PCT	Polychlórované terfenyly
ČOV	Čistička odpadových vôd

ÚVOD

Väčšina miest a obcí rieši pri realizácii svojich povinností vo vzťahu k životnému prostrediu otázku nedostatku financií. Jednou z možností, ako sa popasovať s týmto problémom, je Operačný program Životné prostredie, prostredníctvom ktorého môžu aj mestá a obce predkladať projekty a žiadať o nenávratný finančný príspevok. Operačný program Životné prostredie na obdobie 2007 – 2013 bol schválený minulý rok 8. novembra so snahou, po skúsenostiach z minulého obdobia, zjednodušiť a urýchliť proces získavania príspevkov.

Európska únia sa od svojho vzniku usilovala o ekonomický rast, udržateľný rozvoj a ekonomickú a sociálnu súdržnosť členských štátov. V rámci Únie vznikli spoločné politiky, jednotný európsky trh, boli navrhnuté viaceré regionálne programy rozvoja, uskutočnili sa investície do stavby ciest, nemocníc, škôl a čističiek odpadových vôd, podporovalo sa odborné vzdelávanie, vznik pracovných miest, ako aj výskum a inovácia. Inými slovami, Únia uskutočnila veľké množstvo opatrení a poskytla finančnú pomoc s cieľom dosiahnuť stanovené ciele.

Operačný program Životné prostredie (ďalej len „OP ŽP“) predstavuje programový dokument Slovenskej republiky pre čerpanie pomoci z fondov Európskej únie pre sektor životného prostredia na roky 2007 – 2013.

Obsahová náplň OP ŽP ako aj štruktúra materiálu vychádza z nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999.

Stratégia OP ŽP vytvára podmienky pre konvergenciu SR k priemeru EÚ – 15 v oblasti environmentálnej infraštruktúry a ochrany životného prostredia. Zároveň významnou mierou prispieva k tomu, aby sa celková konvergencia ekonomiky SR k priemeru EÚ – 15 uskutočňovala cestou trvalo udržateľného rozvoja.

1. Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Operačný program Životné prostredie

Operačný program (ďalej len ako „OP“) definujeme ako programový dokument, ktorý je predložený členským štátom EÚ a schválený Európskou komisiou pre vykonávanie rámca podpory spoločenstva. Obsahuje súbor priorít zahrňujúcich opatrenia. Vykonáva sa využitím jedného alebo viacerých fondov alebo finančných nástrojov. Konkretizuje použitie finančných prostriedkov určených pre pomoc členským štátom EÚ. Operačné programy delíme na:

- opatrenia
- priority
- aktivity

OP sa upriamuje na ochranu životného prostredia a environmentálnu infraštruktúru. Práve tak napomáha ku zlepšeniu infraštruktúry územia. (Ministerstvo životného prostredia SR, 2007)

MŽP SR vystupuje v rámci procesu implementácie Operačného programu Životné prostredie ako riadiaci orgán bez SORO. Proces prípravy a schvaľovania projektov v rámci ministerstva zabezpečuje Sekcia environmentálnych programov a projektov. (Musakova, 2008)

Kvalitné životné prostredie je jednou zo základných podmienok existencie ľudstva. Vzrastajúce problémy spojené práve so zhoršovaním kvality životného prostredia vedú ku koncentrácii úsilia štátov Európy a hlavne novorozšírenej Európskej únie eliminovať negatívne zásahy do životného prostredia a naprávať škody spôsobené v minulosti. (Klinda a kol. 2004)

Európska komisia schválila 8. Novembra 2007 národný operačný program pre Slovensko v rámci cieľa Konvergencia na obdobie 2007-13, s názvom "Životné prostredie 2007 - 13". Celkový rozpočet programu je približne 2,1 mld EUR. Finančná podpora Spoločenstva prostredníctvom Európskeho fondu pre regionálny rozvoj (ERDF) a Kohézneho fondu predstavuje približne € 1,8 miliardy čo je približne 15,5% z celkových finančných prostriedkov EÚ investovaných v Slovensko v rámci kohéznej politiky 2007-13.

Riadiacim orgánom OP Životné prostredie je Ministerstvo životného prostredia SR, ktoré zabezpečuje aj jeho implementáciu. V komunikácií s médiami, publicite a konzultáciách projektov mu bude pomáhať Slovenská agentúra pre životné prostredie (SAŽP). (Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, Národný strategický referenčný rámec 2007-2013, 2007)

Oproti minulému programovému obdobiu 2004 – 2006 došlo k zjednodušeniu a „transparentneniu“ procesov schvaľovania žiadostí o nenávratný finančný príspevok. Zároveň sa skrátila doba schvaľovacieho procesu na MŽP SR na maximálne 70 dní. Zvýšilo sa spolufinancovanie zo strany Európskeho spoločenstva na 85%, maximálna intenzita pomoci z verejných zdrojov ale zostala na úrovni 95%. (Musakova, 2008)

1.2 Zdroje financovania operačného programu

Vzhľadom na finančnú náročnosť záväzkov SR vyplývajúcich z prechodných období v oblasti čistenia komunálnych odpadových vôd bude prevažná časť prostriedkov Kohézneho fondu využitá na financovanie prioritnej osi 1 Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd. Z prostriedkov Kohézneho fondu nebude financovaná prioritná os 2 Ochrana pred povodňami, prioritná os 5 Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny a prioritná os 6 Technická pomoc. (Td Consult spol. s r. o., 2007)

- **Prioritné osi programu financované z Kohézneho fondu:**

I. Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd

V rámci tejto prioritnej osi bude podporované riešenie problematiky odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd verejnou kanalizáciou, ktoré na Slovensku zaostáva za zásobovaním obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov. Riešiť problematiku odvádzania a čistenia komunálnych vôd Slovensko zaväzuje prístupová zmluva s EÚ, ktorá stanovuje dve prechodné obdobia pri uplatňovaní smernice č. 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd a určuje podmienky pre tieto prechodné obdobia (rok 2010 a 2015). V prístupovej zmluve boli stanovené tiež prechodné obdobia pri uplatňovaní smernice č. 76/464/EHS o znečistení spôsobenom určitými nebezpečnými látkami vypúšťanými do vodného prostredia.

Premietnutie integrovaného prístupu k ochrane a využívaniu vodných zdrojov v rámci trvalo udržateľného rozvoja do oblasti odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd znamená zabezpečiť znižovanie rozdielov medzi množstvom a kvalitou vody spotrebovanej a množstvom a kvalitou vôd spätne privádzaných kanalizačným systémom do vodného prostredia. V rámci SR boli stanovené aglomerácie podľa veľkostnej kategórie. Na základe záväzkov SR je potreba prioritne riešiť aglomerácie nad 10 000 ekvivalentných obyvateľov v súlade so smernicou Rady 91/271/ EHS o čistení komunálnych odpadových vôd do 31.12. 2010. Do 31.12.2015 treba zabezpečiť primerané čistenie odpadových vôd v

aglomeráciách nad 2 000 evidovaných obyvateľov. Taktiež budú riešené existujúce rozdiely v úrovni vyhovujúcich čističiek odpadových vôd.

Ochrana vôd a postupné zlepšovanie ekologického stavu vôd prispieva k zvýšeniu kvality života obyvateľstva a rozvoju spoločenských a podnikateľských aktivít v SR. Realizácia opatrení na zlepšenie stavu vôd a overenie účinnosti realizovaných opatrení je podmienené informáciami o kvalitatívnom a kvantitatívnom stave povrchových vôd a podzemných vôd. Na získanie potrebných informácií sa realizujú programy monitorovania stavu vôd, realizácia ktorých je súčasne splnením jednej z požiadaviek Rámcovej smernice o vode. Táto ukladá členským štátom povinnosť zaviesť programy monitorovania stavu vôd v termíne do 22. 12. 2006, pričom ich štruktúra a rozsah musia zodpovedať požiadavkám Rámcovej smernice o vode a súvisiacim smerniciam EÚ. Požiadavka začať monitorovanie vôd podľa tejto smernice bude znamenať pre SR výrazné zvýšenie prostriedkov. Informácie o stave vôd budú využité aj v hláseniach Európskej komisii v rozsahu a termínoch stanovených v príslušných smerniciach EÚ.

II. Ochrana pred povodňami

Špecifickým problémom je ohrozenie povodňami a ich výrazný ekonomický a sociálny vplyv, ktorý zaraďuje protipovodňovú ochranu medzi prioritné oblasti životného prostredia SR. Bez zabezpečenia prevencie a vytvorenia adekvátnych podmienok pre zabezpečenie ochrany majetku a obyvateľstva prevažne v blízkosti vodných tokov prostredníctvom materiálneho zabezpečenia povodňových zabezpečovacích a povodňových záchranných prác (t.j. Slovenský vodohospodársky podnik a Hasičský a záchranný zbor) sa budú zvyšovať náklady na odstránenie povodňových škôd ako aj náklady na zabezpečenie civilnej ochrany obyvateľstva pred ďalšími povodňami. Tieto aktivity sa budú dopĺňať s vybranými aktivitami v rámci oboch prioritných osí Regionálneho operačného programu zameranými na podporu infraštruktúry nekomerčných záchranných služieb a na oblasť regulácie povodí v zastavaných územiach obcí.

IV. Odpadové hospodárstvo

S rozvojom hospodárstva v Slovenskej republike stúpa i množstvo odpadov produkovaných v priemyselnej a komunálnej sfére. V súlade s hierarchiou cieľov nakladania s odpadmi a záväzkami vyplývajúcimi z právnych predpisov a strategických dokumentov EÚ a SR je potrebné zamerať sa v oblasti odpadového hospodárstva na podporu technológií minimalizujúcich vznik odpadov, na podporu systémov separovaného zberu a zhodnocovanie

odpadov. Osobitnú pozornosť je potrebné venovať odpadom, ktoré môžu mať významný negatívny vplyv na zdravie človeka a životné prostredie (napr. PCB/PCT – polychlórované bifenyly/polychlórované trifenyly, odpad zo zdravotnej starostlivosti). Z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja je nutné zamerať sa na odstraňovanie environmentálnych záťaží a uzatváranie a rekultiváciu skládok odpadov. Zabezpečí sa tým nielen skvalitnenie životného prostredia, ale i rozvoj priestoru pre ďalšie investičné aktivity.

VI. Technická pomoc

Bude zabezpečené plynulé vykonávanie programu, ako aj poskytovanie prostriedkov na podporu spracovania koncepčných a strategických dokumentov. Finančná podpora zahŕňa okrem iného administratívu, monitorovanie, hodnotenie a kontroly.

- **Prioritné osi programu financované z ERDF:**

III. Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie

V programovom období 2007 – 2013 bude potrebné zabezpečiť splnenie záväzkov SR (medzinárodné dohovory, prístupová zmluva), transpozíciu a implementáciu predpisov EÚ o ochrane ovzdušia, zmene klímy a ochrane ozónovej vrstvy Zeme. V rámci tejto prioritnej osi bude tiež potrebné, v súlade s komunikáciou EK predloženou Európskemu parlamentu ako Tematická stratégia o ochrane ovzdušia, prioritne riešiť kvalitu ovzdušia, ako aj emisné stropy pre oxidy síry, oxidy dusíka, tuhé častice, amoniak a prchavé organické látky. Zvýšenú pozornosť z regionálneho hľadiska je potrebné venovať oblastiam vyžadujúcim osobitnú ochranu ovzdušia, najmä oblastiam riadenia kvality ovzdušia. V oblasti ochrany ozónovej vrstvy Zeme je potrebné realizovať celoplošný systém zberu, recyklácie, regenerácie a zneškodňovania látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu Zeme. Napriek pozitívnemu trendu v zvyšovaní podielu energetickej dodávky z obnoviteľných zdrojov energie by sa mala upevniť snaha o zníženie podielu emisií skleníkových plynov na obyvateľa, ktorý je v SR pomerne vysoký v porovnaní s krajinami EU. V oblasti podpory obnoviteľných zdrojov energie sa aktivity v tejto prioritnej osi vzájomne dopĺňajú s aktivitami v rámci prioritnej osi „podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií“ v OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. (Td Consult spol. s r. o., 2007)

V. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny

SR má povinnosť plniť záväzky vyplývajúce z predpisov EÚ na ochranu druhov a biotopov európskeho významu, najmä prostredníctvom súvislej európskej sústavy osobitne chránených území (NATURA 2000), vytvorenej v spoločnom záujme EÚ, ktorú budujú členské štáty nezávisle na svojich vnútroštátnych sústavách chránených území. SR má povinnosť najmä zabezpečiť starostlivosť o územia NATURA 2000, priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu a ich monitoring. Ďalšie záväzky vyplývajú z medzinárodných dohovorov a národnej legislatívy. V tejto súvislosti hlavnými aktivitami v rámci tejto prioritnej osi budú príprava a implementácia programov starostlivosti o chránené územia, vrátane území NATURA 2000, programov záchrany kriticky ohrozených druhov a realizácia monitoringu, posilnenie infraštruktúry ochrany prírody a krajiny a propagačné a informačné aktivity na zlepšenie informovanosti a podpory verejnosti. (Td Consult spol. s r. o., 2007)

1.3 Prehľad Operačného programu Životné prostredie 2007 - 2013 (OP ŽP)

Program má 5 vecných prioritných osí (Ministerstvo životného prostredia SR, 2007,):

- I. Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd a protipovodňová ochrana
- II. Ochrana pred povodňami
- III. Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie
- IV. Odpadové hospodárstvo
- V. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny

Tabuľka 1: Financovanie jednotlivých osí

Prioritné osi/opatrenia	Zdroje KF/ERDS v eur	Národné zdroje v eur	Spolu
1: Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd a protipovodňová ochrana 1.1 Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou 1.2 Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd	725 543 065	127 984 070	853 227 135

Pokračovanie tabuľky 1 (na strane 14 a 15):

<p>2: Ochrana pred povodňami 2.1 Zabezpečenie komplexnej ochrany územia SR pred povodňami 2.2 Sledovanie a hodnotenie stavu povrchových vôd a podzemných vôd</p>	120 000 000	21 176 471	141 176 471
<p>3: Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie 3.1 Ochrana ovzdušia 3.2 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie 3.3 Ochrana ozónovej vrstvy Zeme</p>	359 000 000	63 352 941	422 352 941
<p>4: Odpadové hospodárstvo 4.1 Podpora technológií minimalizujúcich vznik odpadov pri výrobe 4.2 Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu 4.3 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov 4.4 Nakladanie s vybranými druhmi nebezpečných odpadov 4.5 Odstraňovanie environmentálnych záťaží a uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov</p>	485 000 000	85 588 235	570 588 235
<p>5: Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny 5.1 Programy starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programy záchrany pre kriticky ohrozené rastliny a živočíchy vrátane monitoringu druhov a biotopov</p>	56 756 935	10 015 930	66 772 865

5.2 Infraštruktúra ochrany prírody a krajiny			
5.3 Informačné a propagačné aktivity			
6: Technická pomoc	54 000 000	9 529 412	63 529 412
Spolu	1 800 000 000	317 647 059	2 117 647 059

Zdroj: MŽP SR, OP Životné prostredie 2007-2013, november 2007

1.4 Ekonomické nástroje uplatňované v odpadovom hospodárstve

Podľa Romančíková (1997) je poplatok teda pomerne novým finančno-ekonomickým nástrojom, ktorého cieľom je pôsobiť v smere znižovania odpadov, ich recyklovania, ale i budovania a prevádzkovania technicky vyhovujúcich skládok. Zákon vyjadruje zámer:

- znižovať množstvo nevyužitých odpadov a budovať a prevádzkovať len technicky vyhovujúce skládky na ich uloženie
- naplniť zásadu “Znečisťovateľ platí”

Zo zákona č. 17/2004 Z.z. o poplatkoch za uloženie odpadov plynie povinnosť platiť poplatok za uloženie odpadu na skládku, aby sa zabezpečilo jeho zneškodnenie.

Poplatok za uloženie odpadu bol skonštruovaný dvojzložkovo.

- Základný poplatok sa určoval v závislosti od množstva, druhu alebo kategórie uloženého odpadu. Vypočítal sa ako súčin množstva odpadu a výšky sadzby za kategóriu alebo druh odpadu. Základný poplatok platili všetci pôvodcovia odpadu.
- Prirážka k základnému poplatku sa skonštruovala ako index v závislosti od toho, či skládka, na ktorú pôvodca ukladá odpad, spĺňa, alebo nespĺňa technické podmienky pre prevádzku skládok podľa osobitných predpisov. Jej cieľom bolo stimulovať pôvodcu k tomu, aby odpad ukladal na vyhovujúcu skládku. Prirážka sa stala zdrojom príjmov Štátneho fondu životného prostredia SR, na rozdiel od poplatku, ktorý tvoril príjem rozpočtu obcí.

V rámci EÚ sa ekonomické nástroje v odpadovom hospodárstve uplatňujú vo všetkých členských štátoch. Ide o tri typy nástrojov:

- *Multicipálne poplatky za odvoz odpadu*, ktorých výška je stanovená buď paušálne, resp. v nadväznosti na množstvo produkovaného odpadu. Tieto platby slúžia ako zdroj financovania verejnoprospešných organizácií poskytujúcich túto službu.

- *Dane, poplatky za uloženie odpadu na skládku, resp. jeho odvoz do spaľovne.* Tieto platby majú fiškálny alebo parafiškálny charakter. Ich výška závisí od hmotnosti a v niektorých štátoch aj od druhu odpadu. Príjem z platby plynie buď do oblasti znečistenia (Rakúsko, Anglicko), alebo do štátneho rozpočtu (Holandsko, Nemecko, Dánsko). Inšpiratívne je koncipovaná platba za odpad v Nemecku, kde odpad získaný z recyklácie je zaťažený zníženou platbou.
- *Dane z výrobkov slúžiacich na balenie.* Takéto dane sa uplatňujú v nadväznosti na tie výrobky, ktoré sú z hľadiska odpadového hospodárstva považované za problematické. Výška dane je spravidla nízka, a tak nestimuluje redukciu spotreby obalového materialu.

Na porovnanie si zoberieme niekoľko členských štátov EÚ a ich využívanie ekonomických nástrojov v odpadovom hospodárstve. (Romančíková, 2007)

- Nemecko – V súčasnosti sa v Nemecku poplatky za produkovaný odpad z priemyslu určujú vo výške, ktorá len čiastočne stimuluje k minimalizácii odpadu. Pri poplatkoch za komunálny odpad stimul k minimalizácii odpadu absentuje. Výška poplatku je stanovená ako paušál, pričom ju determinuje veľkosť kontajnera. V snahe naplniť princíp “Znečisťovateľ platí” sa uvažuje so zavedením tzv. odvozných poplatkov, ktorých výška bude určovaná množstvom odpadu a jeho hmotnosťou. Predpokladá sa aj zavedenie diferencovaných poplatkov v závislosti od druhu a spôsobu zneškodnenia odpadu. Na spolkovej úrovni uvažujú so zavedením poplatkov za zvláštny odpad.
- Holandsko – uplatňuje sa daň za odpad. Pri uložení odpadu na skládku je sadzba vyššia ako sadzba za spaľovanie odpadu. Niektoré druhy odpadu sú oslobodené od platenia poplatku z dôvodu možnosti ich kompostovania. Poplatky tvoria príjem do štátneho rozpočtu.
- Švédsko – uplatňuje poplatok z nápojových fliaš a batérií. Poplatok za olovené batérie bol zavedený v roku 1991, a to za batérie nad 3 kg a malé batérie obsahujúce nad 0,025 % ortute a kadmia. Finančné zdroje získané z poplatkov sa využívajú na financovanie prevádzkových nákladov zberu a likvidácie odpadu. Úspešnosť zberového systému sa odhaduje na 95 %. Samotná výška poplatku je však nízka na to, aby ovplyvnila dopyt po batériách.
- Taliansko – má zavedený poplatok z plastových tašiek a jednorázových obalov.
- Rakúsko – používa systém poplatkov z domového a zvláštného odpadu.

1.5 Minimalizácia, recyklácia a využitie odpadov

Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch stanovuje v § 3 „Účel odpadového hospodárstva” na 1. mieste prevenciu – znižovanie odpadov, cit.: § 3 Účelom odpadového hospodárstva je predchádzať vzniku odpadov a obmedzovať ich tvorbu najmä:

- I. rozvojom technológií šetriacich prírodné zdroje,
- II. výrobou výrobkov, ktorá rovnako ako výsledné výrobky čo možno najmenej zvyšuje množstvo odpadov a čo možno najviac znižuje znečisťovanie ŽP.

Najlepší odpad je ten, ktorý vôbec nevznikne. Je ekologickejšie (a lacnejšie) odpad nevytvoriť, než zmiernovať škody z jeho odstraňovania. Základom minimalizácie odpadov je šetrná, menšia spotreba. Recyklácia nie je náhradou minimalizácie vzniku odpadov. Recyklácia znamená vyrobiť zo starého material nový. Ušetrí prírodné zdroje, energiu a zníži množstvo konečných odpadov. Recyklácii predchádza separácia (triedenie) odpadov. (Šubová, 2008)

1.6 Vývoj práva odpadového hospodárstva

K 1. júlu 2002 nadobudol účinnosť zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Prijatím tohto zákona, ktorý nahradil desať rokov starý zákon z roku 1991 sa SR významne priblížila k úrovni právnej regulácie odpadového hospodárstva v EÚ.

V súvislosti s povinnosťou plnej transpozície právnych predpisov EÚ do slovenského právneho system bol tento zákon viackrát zmenený a dopĺňaný. V roku 2004 bol prijatý nový zákon č. 17/2004 o poplatkoch za uloženie odpadu. Právnu podporu dosiahlo aj riešenie problematiky obalov, prijatím zákona č. 529/2002 Z.z. o obaloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Následne nariadením vlády SR č. 22/2003 Z.z. boli ustanovené záväzné limity pre rozsah zhodnocovania odpadov z obalov a pre rozsah ich recyklácie vo vzťahu k celkovej hmotnosti odpadov z obalov. Tieto limity boli upravené nariadením vlády SR č. 220/2005 Z.z.. Ďalšie dve nariadenia vlády SR sa týkali zhodnocovania odpadov. Nariadenie vlády SR č. 153/2004 Z.z. ustanovilo záväzné limity a termíny pre rozsah opätovného použitia starých vozidiel, zhodnocovania odpadov zo spracovania starých vozidiel a ich zhodnocovanie elektroodpadu pre opätovné použitie a recykláciu komponentov, materiálov a látok recyklácie. Nariadenie vlády SR 388/2005 Z.z. ustanovilo limity pre zhodnocovanie elektroodpadu a pre opätovné použitie a recykláciu komponentov, materiálov a látok. MŽP SR vydalo viacero vyhlášok týkajúcich sa odpadov a obalov. (Klinda a kol., 2007)

2. CIEĽ PRÁCE

Cieľom bakalárskej práce je zhodnotenie stavu životného prostredia, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou pre život, ďalej je to zefektívnenie zložky trvalo udržateľného rozvoja a taktiež aj využívanie dostupných zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov Európskej únie.

Slovenskej republike po vstupe do EU vznikli určité záväzky a musí zabezpečiť plnenie určitých podmienok z pripravovaných a platných právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia. Tieto vyplývajú z prechodných období, ktoré sú uvedené v prístupovej zmluve k EÚ.

Je potrebné si stanoviť prioritné ciele, ktoré sú zväčša zložité a finančne náročné z hľadiska realizácie enviromentálnych acquis v oblastiach ako sú: voda, odpad, ochrana prírody a ovzdušie.

Splnenie tohto cieľa zlepšuje kvalitu života obyvateľstva na Slovensku, zvyšuje atraktivnosť miest a jednotlivých regiónov, vytvára podmienky pre udržateľný rozvoj a prispieva k dosiahnutiu strategického cieľa .

Globálny cieľ OP ŽP bude napĺňaný prostredníctvom nasledujúcich špecifických cieľov, ktorým zodpovedajú jednotlivé prioritné osi operačného programu:

- Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd
- Ochrana pred povodňami
- Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy
- Odpadové hospodárstvo
- Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny
- Technická pomoc

3. METODIKA PRÁCE

Objektom bakalárskej práce je zhodnotenie účinnosti v rámci operačného programu na životné prostredie. Operačný program Životné prostredie bol schválený EK dňa 08.11.2007. Hlavný riadiacim orgánom je MŽP SR.

V práci sa zamieravame na 5 prioritných osí/opatrení v oblasti životného prostredia, ktoré boli schválené EK a budú financované z:

- Kohézneho fondu
- Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF)
- Národných zdrojov

Vo výsledkoch práce spracujeme zozbierané a naštudované materiály a údaje z oblasti prioritnej osi č. 4 (odpadové hospodárstvo). Následne rozoberieme analýzu a vyhodnotenie.

a) Analýza a kompilácia dostupných materiálov

Pre spracovanie danej problematiky bolo potrebné kompilovať a analyzovať dostupnú literatúru v oblasti prioritnej osi odpadového hospodárstva. Analyzovať celkovú charakteristiku a riadenie odpadového hospodárstva, vznik odpadov vo všeobecnosti, ako aj nakladanie s odpadom, zber odpadu, zvoz odpadu, zhodnocovanie, zneškodňovanie a skladovanie. Predovšetkým bolo potrebné sa zoznámiť s usmerneniami, zákonmi a novelami, týkajúcimi sa odpadového hospodárstva. Zdrojmi informácií boli: odborná literatúra, publikácie, internetové stránky, časopisy zaoberajúce sa danou témou.

b) SWOT analýza

V metóde SWOT boli zhodnotené silné a slabé stránky nakladania s odpadmi, príležitosti a ohrozenia.

c) Analýza výsledkov a formulácia záverov

V záverečnej fáze sa budeme venovať prehľad čerpania prostriedkov z celkovej alokácie OP ŽP, predloženým výzvam o poskytnutie nenávratného finančného príspevku v oblasti OH v programovom období 2007 – 2013 a aktuálnemu stavu implementácie OP ŽP

4. VÝSLEDKY

4.1 Riadenie odpadového hospodárstva

Ministerstvo životného prostredia (MŽP SR) je hlavným orgánom štátnej správy v odpadovom hospodárstve. Výkon štátnej správy na úseku odpadového hospodárstva zabezpečuje MŽP SR, odbor odpadového hospodárstva (OOH), ktorý pôsobí v rámci sekcie ochrany zložiek životného prostredia (OZŽP). Ostatnými orgánmi štátnej správy v odpadovom hospodárstve sú:

- Slovenská inšpekcia životného prostredia (SIŽP),
- Krajské úrady životného prostredia (KÚ ŽP, 8),
- Obvodné úrady životného prostredia (ObÚ ŽP, 46).

Právomoci a povinnosti vo veciach štátnej správy má aj obec. Orgánmi štátneho dozoru v odpadovom hospodárstve sú SIŽP, úrady životného prostredia (KÚ ŽP a ObÚ ŽP) a z časti aj Štátna energetická inšpekcia (ŠEI) vo vzťahu k polychlórovaným bifenylovým zariadeniam kontaminovaným PCB, ktoré ešte nie sú odpadom a Slovenská obchodná inšpekcia (SOI) vo vzťahu k akumulátorom a batériám a elektrozariadeniam vo fáze výroby.

SIŽP sa organizačne člení na ústredie so sídlom v Bratislave a jemu podriadené inšpektoráty životného prostredia so sídlami v Bratislave (vysunuté pracovisko Nitra), Banskej Bystrici, Žiline a Košiciach. SIŽP sú v oblasti odpadového hospodárstva oprávnené na výkon štátneho dozoru takmer nad všetkými ustanoveniami zákona o odpadoch a zákona o obaloch okrem ustanovení, ktoré boli zverené do kompetencie ŠEI a ŠOI. V integrovanom povoľovaní je SIŽP aj povoľovacím orgánom. Odborné zázemie pre výkon štátnej správy v odpadovom hospodárstve je sústredené v Slovenskej agentúre životného prostredia (SAŽP) sústredím v Banskej Bystrici. Špecializovaným pracoviskom SAŽP, ktoré plní funkciu technicko-informačného zázemia OOH MŽP SR je Centrum odpadového hospodárstva a environmentálneho manažérstva, ktoré plní funkciu Ohniskového bodu Bazilejského dohovoru. V danej súvislosti:

- vykonáva funkciu strediska Čiastkový monitorovací systém (ČMS) ODPADY,
- v rámci ČMS ODPADY prevádzkuje Regionálny informačný systém o odpadoch (RISO),
- plní funkciu Referenčného laboratória (RL) pre odpady,
- prevádzkuje informačný systém o obaloch,

- vedie registre súvisiace s plnením legislatívnych požiadaviek na činnosti fyzických a právnických osôb v oblasti nakladania s odpadmi,
- zhromažďuje, spracúva a poskytuje širokej odbornej a občianskej verejnosti údaje a informácie z oblasti nakladania s odpadmi v súlade s existujúcou právnou úpravou. V rámci SAŽP poskytuje COHEM Bratislava RC BD odborné zázemie a zúčastňuje sa na jeho regionálnych aktivitách.

4.2 Celková charakteristika situácie v oblasti životného prostredia

Je obsiahnutá a pravidelne aktualizovaná v správach o stave životného prostredia, ktoré MŽP SR každoročne zverejňuje na základe zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí a zákona NR SR č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, odovzdávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V rámci analýzy súčasnej situácie v oblasti životného prostredia SR sú predmetom zvýšenej pozornosti tie jej aspekty, v ktorých sa prejavuje potreba zlepšiť ich súčasný stav, prekonať zaostávanie za vyspelými krajinami EÚ alebo zabezpečiť plnenie záväzkov a požiadaviek a implementáciu opatrení vyplývajúcich z právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia.

Aktivity podporované v oblasti odpadového hospodárstva vyplývajú z hierarchie cieľov zakotvených v koncepčných dokumentoch EÚ a SR (Program odpadového hospodárstva SR) a zároveň rešpektujú prechodné obdobia a požiadavky vyplývajúce z legislatívy EÚ, ktorých plnenie je pre SR záväzné. Zvyšovanie celkového množstva odpadov si vyžaduje podporu v oblasti prevencie a minimalizácie ich vzniku, zhodnocovania a separovaného zberu. Samostatnú kapitolu tvorí nakladanie s vybranými druhmi odpadov (napr.: odpady PCB/PCT, odpad zo zdravotníckej starostlivosti), pre nakladanie s ktorými chýba dostatočná infraštruktúra. Problematika komunálneho odpadu je charakterizovaná nižšou mierou produkcie v porovnaní s EÚ 15 takmer o 300 kg na osobu za rok (o 42%). V období do roku 2013 sa však predpokladá nárast množstva komunálneho odpadu, čo si vyžiada primerané príspevky do podpory separovaného zberu, zhodnocovania a zneškodňovania odpadov.

Riešenie environmentálnych záťaží je špecifická problematika SR, ktorá nemá porovnateľné charakteristiky v štátoch EÚ. Situovanie, rozloha a stupeň záťaže týchto území určených na revitalizáciu predstavuje významný priestor pre investičný rozvoj, ale aj pre ochranu prírody, ktorej záujmy môžu byť ohrozované pri investičnej výstavbe na „zelenej lúke“.

4.3 Vznik odpadov

Vznik odpadov delíme podľa viacerých kritérií a to:

kategórií odpadov, ekonomických činností, územného výskytu a osobitná pozornosť sa venuje skupine komunálnych odpadov a odpadov na ktoré sa zameriava pozornosť z hľadiska zhodnocovania (predstavujú významné zdroje druhotných surovín). Osobitne sú uvedené aj odpady, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť pri nakladaní. Základnú charakteristiku situácie v SR z hľadiska vzniku odpadov poskytuje tabuľka 2, obsahujúca údaje o množstvách odpadov, s ktorými nie je nakladané na mieste ich vzniku.

Tabuľka 2: Vznik odpadov v SR za rok 2005

Kategória odpadu	Množstvo (v t)
Nebezpečný odpad	561 247
Ostatný odpad	8 809 928
Komunálny odpad	1 558 263
Spolu	10 929 438

Zdroj: Slovenská agentúra životného prostredia (ďalej len „SAŽP“), Regionálny informačný systém o odpadoch (ďalej len „RISO“), 2006

a) vznik komunálnych odpadov

Podľa údajov Štatistického úradu SR (ďalej len „ŠÚ SR“) vzniklo v SR v roku 2005 celkom 1 558 263 ton komunálneho odpadu (ďalej len „KO“), čo zodpovedá priemerne 289 kg KO na 1 obyvateľa. Najviac KO na obyvateľa vzniká stále v Bratislavskom kraji (433 kg/obyv.) a v Trnavskom kraji (399 kg/obyv.). V oboch krajoch je zaznamenaný stúpajúci trend produkcie KO, pričom priamo v meste Bratislava bola produkcia KO až 455 kg/obyv. Najmenej KO na obyvateľa je produkovaného v krajoch Košice (211 kg/obyv.) a Prešov (204 kg/obyv.). Celoplošne sa prevažná časť KO zneškodňuje, až 92%. Zhodnocovanie KO dosahuje len 3%. Najrozšírenejšou metódou nakladania s KO (79%) je už dlhodobo skládkovanie.

b) separovaný zber odpadov

Podľa ŠÚ SR predstavuje množstvo vyseparovaných zložiek KO na 1 obyvateľa 16 kg, čo znamená zvyšujúcu sa, ale stále nedostatočnú úroveň separácie KO. Medzi hlavné príčiny

nízkej úrovne separácie možno považovať predovšetkým nedostatočne vybudovanú infraštruktúru odpadového hospodárstva, ktorá by umožnila separáciu viacerých komodít z KO, nízku úroveň environmentálneho vedomia verejnosti a všeobecný nezáujem o environmentálnu problematiku. Komunálna sféra nedisponuje potrebným finančným zázemím a väčšina systémov separovaného zberu bola vybudovaná za pomoci štátnych dotácií a úverov.

V komunálnej oblasti bola úroveň technického vybavenia územia pre potreby zberových systémov inventarizovaná v rámci projektu "Účasť obcí a miest pri zabezpečovaní zberu a zhodnocovania odpadu". Podľa výsledkov tohto projektu bolo do separovaného zberu zapojených 1 631 obcí s celkovým počtom obyvateľov 4 317 760, čo predstavuje cca 80 % z celkového počtu obyvateľov SR. Získané údaje z uvedeného projektu sú obsiahnuté v tabuľke 3.

Tabuľka 3: Údaje o separovanom zbere odpadov

Počet separovaných komodít	Počet obcí	Počet obyvateľov
1	386	506 000
2	438	999 000
3	496	506 485
4	301	1 270 206
5	10	35 000

Zdroj: Recyklačný fond, projekt „Účasť obcí a miest pri zabezpečovaní zberu a zhodnocovaní odpadu“, 2004

Ciele separovaného zberu podľa Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2006 - 2010 stanovujú dosiahnuť v roku 2010 50 kg vyseparovaného KO na obyvateľa. Súčasný stav v oblasti separácie KO sa vyznačuje výraznými regionálnymi disparitami. V Bratislavskom kraji bolo v roku 2005 vyseparovaných 40,32 kg KO na obyvateľa. Najmenej odpadu bolo vyseparovaného v Prešovskom a Košickom kraji, kde úroveň separovaného zberu nedosiahla ani 10 kg vyseparovaného KO na obyvateľa.

c) biologicky rozložiteľné odpady

Biologicky rozložiteľné odpady (ďalej len „BRO“) vznikajú nie len v komunálnej sfére, t. j. separovane zbierané zložky KO, ale aj v priemyselnej sfére. Zhodnocovanie BRO nedosahuje v súčasnosti v SR úroveň zodpovedajúcu vyspelým krajinám EÚ. BRO pritom vznikajú vo veľkých množstvách a vyznačujú sa aj rozmanitosťou zdrojov. Veľký počet druhov odpadov

vhodných na aeróbne spracovanie poskytuje možnosť vyrábať komposty podľa rôznych receptúr a s veľmi variabilným zložením vstupnej suroviny.

V SR sa zatiaľ nevyužívajú ani možnosti poskytované anaeróbnou fermentáciou BRO, ktorou vzniká bioplyn (hlavnou zložkou bioplynu je metán). Chýbajú bioplynové stanice najčastejšie budované pri ČOV (v súvislosti so stabilizáciou kalov). Bioplynové stanice ako súčasť infraštruktúry odpadového hospodárstva by mohli ďalej zlepšiť stav nakladania s kalmi, ktoré patria medzi odpady vznikajúce vo veľkých množstvách (odpady z ČOV).

Sprísňujúce sa podmienky nakladania s BRO (vrátane živočíšnych odpadov) vytvárajú predpoklady pre zlepšený prístup k týmto odpadom s cieľom ich zhodnocovania. Aj z týchto dôvodov treba využiť potenciál vyspelých technológií, ktoré sú v súčasnosti k dispozícii pre priemyselné kompostovanie.

d) vybrané druhy nebezpečných odpadov

- ✓ odpady zo zdravotnej starostlivosti
- ✓ odpady z veterinárnej starostlivosti
- ✓ odpady s obsahom polychlórovaných bifenylov (PCB) a iných perzistentných organických látok (POPs)

4.4 Nakladanie s odpadmi

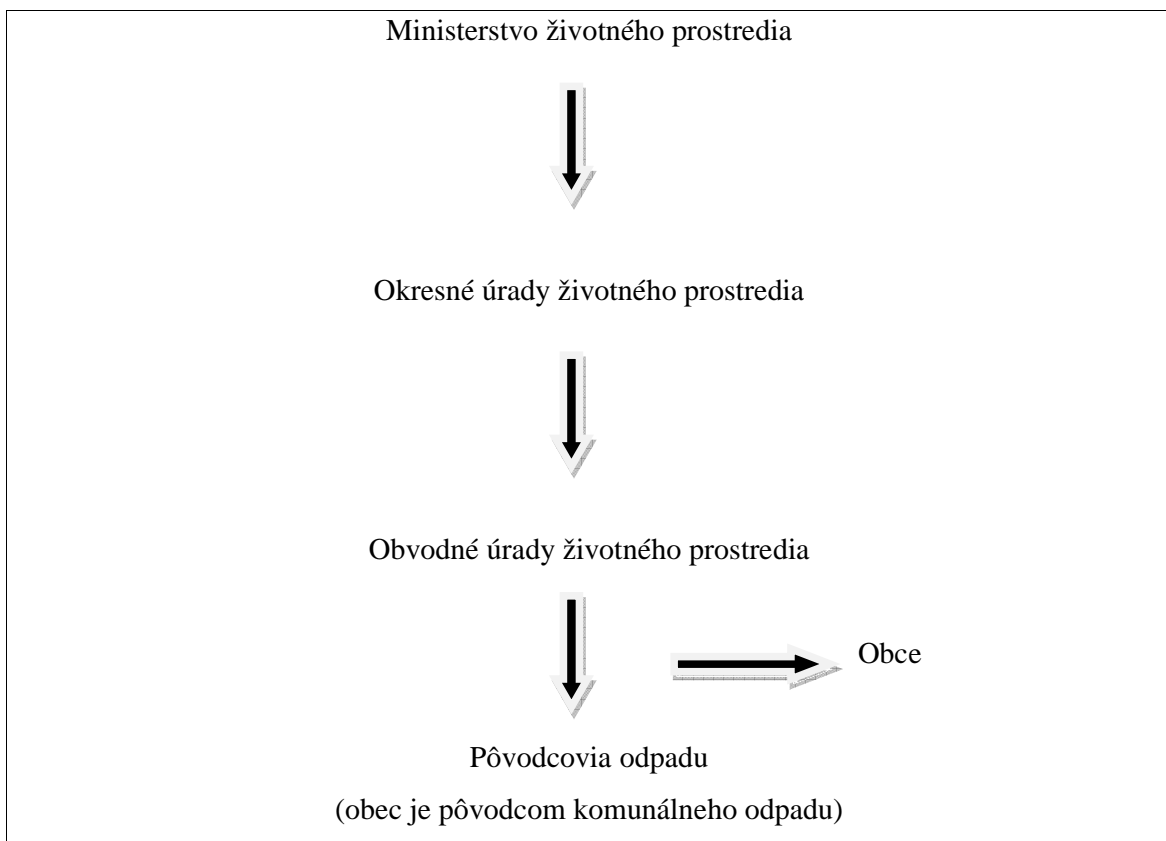
Prijatím zákona č. 223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa zaviedla klasifikácia metód nakladania s odpadmi podľa kódov R1 až R13 pre metódy zhodnocovania odpadov a D1 a D15 pre metódy zneškodňovania odpadov. Táto klasifikácia sa používa od roku 2003. Okrem týchto kódov môžu pôvodcovia odpadu uvádzať aj kódy:

- **Z** (zhromažďovanie odpadov pred ďalším nakladaním s ním na mieste vzniku)
- **O** (odovzdanie odpadu inému subjektu na ich úpravu alebo zhodnotenie)
- **DO** (odovzdanie odpadu na využitie v domácnosti)

Celkovo ide o približne 1,79 mil. t odpadov. Podstatnú časť tvoria odpady kategórie „O“ až 97 %.

Schéma 1: Riadenie problematiky nakladania s odpadmi

V schéme je načrtnuté dvojaké postavenie obce v systéme riadenia problematiky nakladania s odpadom. Raz ako účastník konania a inokedy ako pôvodca komunálneho odpadu s povinnosťami pôvodcu odpadu.

Zdroj: Odpadové hospodárstvo, Ekologická konzultácia pre miestnu správu, 1994

4.4.1 Zhodnocovanie odpadov

➤ *Materiálové zhodnocovanie odpadov*

V rokoch 2002 - 2005 síce došlo k zlepšeniu infraštruktúry odpadového hospodárstva pre zhodnocovanie odpadov, avšak situácia v tejto oblasti stále nezodpovedá požiadavkám EÚ na jej rozvoj. Tomu nasvedčuje aj stručné zhodnotenie stavu nakladania s odpadmi podľa ďalej uvedených komodít, resp. odpadov z týchto komodít (na základe údajov z Programu odpadového hospodárstva SR do roku 2005).

Hlavnou príčinou nedostatočnej úrovne zhodnocovania odpadov je predovšetkým fakt, že v uplynulom období boli hlavné investičné toky nasmerované do oblasti zneškodňovania odpadov. Tento trend sa však v posledných rokoch obrátil a majoritná časť finančných prostriedkov (vrátane štátnych dotácií) je investovaná do infraštruktúry zhodnocovania odpadov. V roku 2005 bolo zhodnotených 44% z celkového množstva odpadov. Podľa Programu odpadového hospodárstva SR na roky 2006 – 2010 je cieľom v roku 2010 materiálovo zhodnocovať až 70% odpadov z celkového množstva vzniknutých odpadov.

➤ *Energetické zhodnocovanie odpadov*

V roku 2005 bolo v SR energeticky zhodnotených 306 109 ton odpadov, čo predstavuje asi 3% z celkového vzniku odpadov. Stúpajúci trend využívania odpadov za účelom získania energie spočíva predovšetkým vo využívaní odpadov ako náhrady za fosílné palivá formou spoluspaľovania v cementárskych peciach. Obe spaľovne komunálneho odpadu prevádzkované v SR využívajú energiu na výrobu tepla, naďalej však zostávajú zariadeniami na zneškodňovanie odpadov, t.j. v ich prípade nejde o energetické zhodnocovanie odpadov.

K využívaniu bioplynu zo zariadení na zhodnocovanie odpadov v súčasnosti dochádza výlučne v bioplynových staniciach, ktoré zhodnocujú odpady z poľnohospodárskej výroby. Využívanie plynu zo skládok odpadov nie je v podmienkach SR účelné predovšetkým z hľadiska rozlohy a mocnosti skládok. Prevádzkovatelia skládok odpadov majú zákonnú povinnosť merať zloženie skládkových plynov a na základe výsledkov sa rozhodnúť pre ich energetické využitie alebo, ak to nie je účelné, majú povinnosť skládkový plyn spáliť. Do konca roka 2008 bude povinné zachytávať skládkový plyn zo všetkých skládok odpadov, na ktoré sa ukladajú biologicky rozložiteľné odpady.

SR v súčasnosti nedisponuje špecifickými údajmi o využívaní bioplynu zo zariadení na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov a skládok odpadov (táto skutočnosť bude upravená v novej legislatívnej úprave).

4.4.2 Zneškodňovanie odpadov

Infraštruktúru odpadového hospodárstva na zneškodňovanie odpadov predstavujú predovšetkým skládky odpadov a spaľovne odpadov. Z týchto dôvodov sa ciele pre rozvoj infraštruktúry v oblasti zneškodňovania odpadov týkali rekonštrukcie existujúcich spaľovní KO, dobudovania spaľovní nebezpečného odpadu vrátane odpadov zo zdravotníctva, dobudovania skládok odpadov v krajoch, kde ich kapacita nebola dostatočná a ďalej prekládkových staníc a iných zariadení na alternatívne metódy zneškodňovania odpadov.

Predovšetkým v oblasti nakladania s nebezpečným odpadom bude potrebné dobudovať koncové zariadenia, keďže mnohé z jestvujúcich prevádzok (skládky odpadov na nebezpečný odpad a spaľovne nebezpečného odpadu) budú musieť ukončiť svoju činnosť z dôvodu nesplnenia požiadaviek stanovených európskou legislatívou.

➤ *Skládkovanie odpadov*

V roku 2005 bolo na Slovensku zo všetkých odpadov približne 26 % uložených na skládkach všetkých tried. Najviac prevláda skládkovanie KO. V roku 2005 bolo uložených na skládkach odpadov takmer 80 % z celkového množstva vzniknutých KO. Táto skutočnosť je spôsobená dvomi skutočnosťami:

- vysokým podielom zmesového KO v dôsledku stále nedostatočnej úrovne separovaného zberu odpadov,
- nízkym podielom KO zneškodňovaného spaľovaním, v dôsledku čoho sa na skládky ukladá zmesový KO s vysokým spáliteľným podielom (obsahom organického uhlíka).

V roku 2005 je na skládkovanie odpadov v SR k dispozícii celkom 163 skládok, z toho 13 skládok na nebezpečný odpad, 132 skládok na odpad, ktorý nie je nebezpečný (slúžia tiež ako skládky KO) a 18 skládok na inertný odpad.

Tabuľka 4: Vývoj v oblasti skládkovania odpadov v SR

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Množstvo skládkovaných odpadov v mil. t	3,8	3,7	3,3	3,3	4,6
Podiel z celkového množstva odpadov v [%]	24,1	23,3	24,3	17,4	48,3
V tom: komunálne odpady v mil. ton	1,4	1,1	1,2	1,2	1,2
Podiel z celkového množstva vzniknutých KO v [%]	85	89,1	87,6	78,5	86,0

Zdroj: SAŽP, RISO, 2005

➤ *Spaľovanie odpadov*

V SR sa spaľovanie odpadov využíva ako v komunálnej tak i priemyselnej sfére, pričom vyhodnotenie plnenia cieľov „Programu odpadového hospodárstva SR do roku 2005“ vzťahujúcich sa na túto oblasť patrilo k menej úspešným.

a) Spaľovne KO

Spaľovacie kapacity pre komunálnu sféru dlhodobo predstavujú iba spaľovne v Bratislave a v Košiciach. Rekonštrukcia, ktorou sa dosiahlo plnenie emisných limitov, významne prispela k zlepšeniu čistoty ovzdušia v Bratislave. V roku 2004 bolo v spaľovni zneškodnených takmer 130 000 t KO z územia Bratislavy. Zo vznikajúcej škvary v množstve cca 26,6 % na hmotnosť spáleného odpadu (34 000 t) sa magnetickou separáciou získava železný šrot (v roku 2004 to bolo približne 2 300 t). Aj v prípade košickej spaľovne prebehla rekonštrukcia a

v súčasnosti je táto spaľovňa prevádzkovaná ako “zariadenie na energetické zhodnocovanie odpadu - termovalorizátor“. V prípade oboch spaľovní sa využíva teplo vznikajúce spaľovaním odpadov.

Tabuľka 5: Podiel spaľovania komunálnych odpadov na celkovom nakladaní s odpadmi

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Množstvo spáleného KO v mil. t	0,2	0,08	0,06	0,07	0,07
Podiel z celkového množstva odpadov v %	1,24	0,55	0,44	0,40	0,43

Zdroj: SAŽP, RISO, 2005

b) Spaľovne priemyselného odpadu

Priemyselný odpad sa spaľuje v SR v 18 spaľovniach a technická úroveň prevádzkovaných spaľovní sa v priebehu plnenia „Programu dopadového hospodárstva SR do roku 2005“ prakticky nezmenila. Naďalej pretrváva problém znečisťovania ovzdušia (vo väčšine prípadov) emisiami z technicky nevyhovujúcich spaľovní odpadov.

Tabuľka 6: Podiel spaľovania priemyselných odpadov na celkovom nakladaní s odpadmi

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
Množstvo spáleného priemyselného odpadu v mil. t	0,60	0,90	1,2	0,43	0,43
Podiel z celkového množstva odpadov v %	4,40	5,45	8,58	17,8	17,8

Zdroj: SAŽP, RISO, 2005

c) Spaľovne odpadu zo zdravotnej starostlivosti

Celkový počet spaľovní prevádzkovaných pre potreby zdravotníckych zariadení postupne klesá v dôsledku plnenia požiadaviek smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/76/ES zo 4. decembra 2000 o spaľovaní odpadov. V technicky vyhovujúcom stave je 7 spaľovní odpadu zo zdravotníckych zariadení prevádzkovaných pri nemocniciach s poliklinikou.

4.4.3 Nakladanie s vybranými druhmi odpadov

Osobitnú pozornosť venujeme odpadom, ktoré si vyžadujú zvýšenú pozornosť. Hlavnými dôvodmi sú: vplyv na zdravie človeka a životné prostredie, vznik vo veľkých množstvách. Je dôležité vyhodnotiť nakladanie s KO, stavebným odpadom, odpadom z demolácií, odpadom zo zdravotnej a veterinárnej starostlivosti a PCB a iných POPS a odpadov s obsahom týchto látok.

4.5 Odstraňovanie environmentálnych záťaží a uzatváranie a rekultivácia skládok

Environmentálne záťaže na území SR predstavujú závažné nebezpečenstvo pre zdravie človeka a ekosystémy. Tu zaradujeme najmä - nekontrolované skládky nebezpečných odpadov, poľnohospodárske podniky, sklady pesticídov, pohonných hmôt a iných nebezpečných látok, znečistenie ťažbou nerastov a inými činnosťami, počas ktorých sa dlhoročne a nekontrolované nakladalo s nebezpečnými látkami. Tieto látky kontaminujú jednotlivé zložky v ŽP a negatívne ovplyvňujú zdravotný stav obyvateľstva v jeho okolí.

Žiaden z právnych predpisov však nerieši problém komplexne a do hĺbky a neposkytuje záväzné, jednotné a všeobecne platné pravidlá v tejto oblasti. Preto MŽP SR pristúpilo k tvorbe návrhu zákona o environmentálnych záťažiacich, súvisiacich vykonávacích predpisov a metodických postupov. Podľa plánu legislatívnych úloh vlády SR by uvedený zákon mal byť prijatý v 1. polroku 2008.

Problematika odstraňovania environmentálnych záťaží je obsiahnutá vo viacerých strategických dokumentoch rezortu životného prostredia. Najnovším dokumentom zaoberajúcim sa touto problematikou je Investičná stratégia odstraňovania environmentálnych záťaží v Slovenskej republike, schválená v decembri 2005.

Vstupnými údajmi pre riešenie problematiky environmentálnych záťaží sú informácie z existujúcich databáz a niektorých geologických úloh. Z analýzy uvedených informácií vyplynulo, že databázy a registre nie sú kompatibilné. Práve preto je údajovou základňou Informačný systém environmentálnych záťaží, ktorý vybudovalo MŽP SR v roku 2006. Súčasťou identifikácie environmentálnych záťaží je aj klasifikácia environmentálnych záťaží opierajúca sa o predbežné hodnotenie ich rizikovosti. Výsledkom klasifikácie bude zoznam priorít, ktorý bude podkladom pre výber projektov od roku 2009.

Na základe komplexnej analýzy možno doterajší priebeh a súčasný stav v riešení problematiky environmentálnych záťaží charakterizovať nasledovne:

- nedostatočné riešenie problematiky environmentálnych záťaží v procese privatizácie;
- absencia právnych predpisov v problematike riešenia environmentálnych záťaží;
- absencia kvalitného informačného systému o environmentálnych záťažiacich;
- nedostatok finančných prostriedkov na odstraňovanie environmentálnych záťaží ohrozujúcich životné prostredie, absencia finančných mechanizmov na riešenie environmentálnych záťaží;

- nedostatok programov odstraňovania environmentálnych záťaží založených na objektívnom posúdení stavu znečistenia, zhodnotení zdravotných a environmentálnych rizík a finančných požiadaviek na ich odstránenie,
- v predchádzajúcom období nedostatočné spoločenské a politické uznanie problému environmentálnych záťaží.

Hlavné problémy, ktoré je potrebné urýchlene riešiť, spočívajú vo vytvorení právneho rámca problematiky environmentálnych záťaží, v realizácii dôkladnej inventarizácie environmentálnych záťaží na celom Slovensku, vo vybudovaní informačného systému environmentálnych záťaží, v stanovení kritérií pre ich prioritizáciu a vypracovaní národného zoznamu priorít a v pokračujúcej (v závislosti od disponibilných finančných zdrojov) realizácii prieskumných, monitorovacích a sanačných prác na lokalitách odporúčaných na prioritné riešenie.

V prípade environmentálnych záťaží zväčša nemožno uplatniť princíp „znečisťovateľ platí“, pretože zodpovedná osoba nie je známa, alebo zanikla bez právneho nástupcu. Ide o lokality, o ktoré sa musí postarať štát. Keďže v štátnom rozpočte nie je dostatok finančných prostriedkov na riešenie uvedenej problematiky, podpora aktivít v oblasti odstraňovania environmentálnych záťaží z fondov EÚ by výrazne pomohla zlepšeniu stavu životného prostredia na Slovensku a odstráneniu bariér ďalšieho rozvoja poškodených regiónov. Odhadované náklady na odstránenie najrizikovejších environmentálnych záťaží predstavujú približne 8,4 mld. Sk.

Skládka odpadov je považovaná za environmentálnu záťaž len v prípade, že spôsobuje kontamináciu okolitých zložiek životného prostredia. V takom prípade nestačí skládku uzavrieť a rekultivovať, ale je potrebné zabrániť šíreniu kontaminácie a kontaminované zložky prostredia sanovať, aby sa zabránilo nepriaznivým účinkom na zdravie ľudí a životné prostredie.

4.6 SWOT analýza

SWOT analýza je východiskom pre formuláciu silných, ako aj slabých stránok, príležitostí a ohrození, na ktorých je ďalej založená stratégia podpory v rámci jednotlivých prioritných osí OP ŽP.

SWOT analýza pre OP ŽP zároveň zohľadňuje výsledky SWOT analýzy na úrovni SR obsiahnutej v Národnom strategickom referenčnom rámci SR na roky 2007 – 2013, nadväzuje na ne a konkretizuje ich pre oblasť životného prostredia.

Silné stránky
Prioritná os 4 Odpadové hospodárstvo
Využívanie princípu „znečisťovateľ platí“ v oblasti nakladania s odpadmi
Legislatívno-ekonomický nástroj znevýhodňujúci ukladanie odpadov na skládky odpadov na základe zavedeného separovaného zberu odpadov
Koncepčné a právne nástroje zamerané na uprednostňovanie zhodnocovania odpadov pred ich zneškodňovaním
Identifikácia potrieb v oblasti nakladania s vybranými druhmi nebezpečných odpadov
Zosúlad'ovanie existujúcich skládok odpadov s požiadavkami vyplývajúcimi z platnej legislatívy
Prebiehajúca systematická inventarizácia záťaží na Slovensku
Schválenie Investičnej stratégie odstraňovania environmentálnych záťaží v SR
Príprava metodík pre inventarizáciu environmentálnych záťaží a ich prioritizáciu

Zdroj: „Operačný program Životné prostredie“ vydaný Ministerstvom ŽP SR, 2007

Slabé stránky
Prioritná os 4 Odpadové hospodárstvo
Neefektívne systémy separovaného zberu odpadov
Nedostatočná osвета a propagácia separovaného zberu
Nedostatočná úroveň zhodnocovania vybraných druhov odpadov
Nejednotná metodika posudzovania nebezpečných vlastností odpadov
Neukončený proces inventarizácie environmentálnych záťaží na území SR, absencia informačného systému environmentálnych záťaží
Nedostatočné riešenie uzatvárania a rekultivácie skládok odpadov prevádzkovaných za osobitných podmienok
Chýbajúca legislatíva v oblasti environmentálnych záťaží

Zdroj: „Operačný program Životné prostredie“ vydaný Ministerstvom ŽP SR, 2007

Príležitosti
Prioritná os 4 Odpadové hospodárstvo
Nárast počtu obcí zapojených do systému separovaného zberu odpadov
Postupné zvyšovanie kapacít na zhodnocovanie odpadov, ako aj ich úrovne

Existencia technológií na environmentálne vhodné zneškodnenie vybraných druhov nebezpečných odpadov
Postupné uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov spôsobom neohrozujúcim životné prostredie
Prieskum, monitoring a sanácia environmentálnych záťaží
Identifikácia rizík vyplývajúcich z existencie environmentálnych záťaží
Znižovanie kontaminácie vody, pôdy a horninového prostredia
Dobudovanie informačného systému environmentálnych záťaží

Zdroj: „Operačný program Životné prostredie“ vydaný Ministerstvom ŽP SR, 2007

Ohrozenia
Prioritná os 4 Odpadové hospodárstvo
Vysoká produkcia odpadov z priemyselnej výroby
Nízky objem a kvalita separovaných zložiek komunálneho odpadu
Zaostávanie kapacít v oblasti zhodnocovania odpadov v porovnaní s priemerom EÚ
Negatívny vplyv vybraných druhov nebezpečných odpadov na zdravie ľudí a životné prostredie
Negatívny vplyv environmentálnych záťaží a skládok odpadov na zdravie ľudí a jednotlivé zložky životného prostredia
Nedostatok finančných prostriedkov na sanáciu environmentálnych záťaží
Riziko zhoršenia kvality životného prostredia a zdravotného stavu obyvateľstva neriešením environmentálnych záťaží

Zdroj: „Operačný program Životné prostredie“ vydaný Ministerstvom ŽP SR, 2007

4.7 Hlavné disparity a faktory rozvoja

Kľúčové disparity	Hlavné faktory rozvoja
Prioritná os 4 Odpadové hospodárstvo	Prioritná os 4 Odpadové hospodárstvo
1. Nedostatočne vybudovaný systém separovaného zberu odpadov	a. Zvyšovanie počtu subjektov zapojených do účinného systému separovaného zberu
2. Zaostávanie kapacít v oblasti zhodnocovania odpadov v porovnaní s priemerom EÚ	b. Dobudovanie infraštruktúry v oblasti zhodnocovania odpadov

3. Vysoký podiel nebezpečných odpadov zneškodňovaných skládkovaním	c. Podpora technológií a zariadení na environmentálne vhodné zneškodnenie vybraných druhov nebezpečných odpadov
4. Nedostatočný legislatívny tlak na riešenie environmentálnych záťaží	d. Schválenie zákona o environmentálnych záťažiach
5. Nedostatočný manažment environmentálnych záťaží a nedostatok programov ich prieskumu, monitoringu a sanácie	e. Zlepšovanie kvality vody, pôdy a horninového prostredia

Zdroj: „Operačný program Životné prostredie“ vydaný Ministerstvom ŽP SR, 2007

Podobne ako v prípade silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, aj identifikované hlavné disparity a faktory rozvoja majú - vzhľadom na potrebu zabezpečiť orientáciu OP ŽP na aktivity, ktorých realizácia je pre SR prioritná z pohľadu implementácie environmentálneho acquis v oblasti odpadového hospodárstva - všeobecný charakter, čo znamená, že sa prejavujú na národnej úrovni a zároveň sú spoločné pre všetky regióny SR na úrovni NUTS II.

4.8 Finančný plán

Indikatívny finančný plán tvorí základňu pre financovanie OP ŽP. Základným dokumentom, stanovujúcim finančný rámec OP ŽP a určujúcim výšku prostriedkov z fondov EÚ na jeho financovanie, je návrh Národného strategického referenčného rámca SR na obdobie 2007 – 2013, schválený uznesením vlády č. 1005/ 2006.

V rámci OP ŽP bol východiskom pri rozdeľovaní finančných alokácií na jednotlivé prioritné osi rezortný dokument „Stav a perspektívy implementácie environmentálneho acquis Slovenskej republiky“, a to najmä finančná náročnosť záväzkov vyplývajúcich z implementácie právnych predpisov EÚ relevantných vo vzťahu k danej prioritnej osi, ako aj miera zabezpečenia stanovených finančných potrieb zdrojmi.

Okrem uvedených faktorov, ktoré mali pre rozdelenie finančnej alokácie OP ŽP medzi jeho jednotlivé prioritné osi podstatný význam, sa pri určovaní finančnej alokácie, ale najmä spôsobu financovania (z ERDF alebo z KF) jednotlivých prioritných osí OP ŽP bral do úvahy tiež objem prostriedkov z ERDF a KF v rámci celkovej finančnej alokácie na OP ŽP, ktorý objektívne vyplýva z finančných tabuliek NSRR. Uvedený fakt mal na finančný plán OP ŽP

vplyv najmä vzhľadom na požiadavku monofondového financovania, vyplývajúcu zo všeobecného nariadenia, v súlade s ktorou musí operačný program obsahovať samostatné prioritné osi pre každý z fondov, t.j. osobitne pre ERDF a osobitne pre KF.

V súlade s uznesením vlády SR zo dňa 8. októbra 2006 k Stratégii financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 sa podiel pomoci z ERDF vyjadruje k celkovým oprávneným verejným výdavkom v zmysle čl. 53 ods. 1b, nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999.

4.8.1 Financovanie a rozpočet odpadového hospodárstva

Vývoj v oblasti vlastníckych vzťahov (prudké zvýšenie podielu súkromného sektora), vstup Slovenskej republiky do Európskej únie, ktorý zásadným spôsobom zmenil štruktúru disponibilných investičných zdrojov na financovanie rozvoja infraštruktúry odpadového hospodárstva, viedol k zmene pohľadu na obsah tejto časti POH SR. Pozornosť sa sústreďuje na identifikáciu finančných zdrojov, ktoré budú k dispozícii pre investovanie v odpadovom hospodárstve.

Identifikácia finančných zdrojov

Realizácia cieľov odpadového hospodárstva v SR predpokladá použitie finančných prostriedkov z viacerých, ďalej uvedených zdrojov:

- **Povstupové fondy Európskej únie** (Kohézny fond a štrukturálne fondy),
- **Recyklačný fond** (neštátny zdroj),
- **Environmentálny fond** (štátny zdroj),
- **Súkromné finančné zdroje** (domáce a zahraničné).

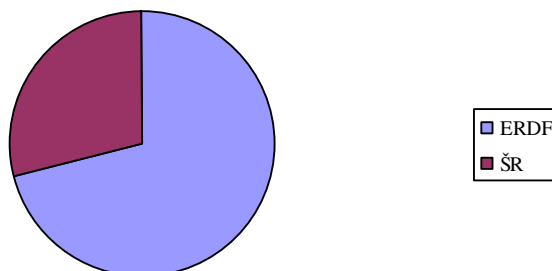
Zatiaľ čo povstupové fondy EÚ sú finančným nástrojom EÚ vytvoreným na pomoc novým členským krajinám EÚ, štátny Environmentálny fond pokrýva potreby aktivít patriacich do pôsobnosti MŽP SR, Recyklačný fond je zriadený výlučne pre potreby rozvoja odpadového hospodárstva.

4.9 Stav kontrahovania a čerpania k 30. 6. 2007

Štrukturálny fond – Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)

K 30. 6. 2007 bolo na MŽP SR ako SORO pre Priority 2 Environmentálna infraštruktúra OP ZI zaregistrovaných 149 žiadostí o nenávratný finančný príspevok (ďalej len „NFP“).

Objem prostriedkov alokovaných pre jednotlivé opatrenia Priority 2 Environmentálna infraštruktúra na roky 2004 – 2006, ako aj celková výška žiadaného finančného príspevku podľa opatrení je uvedená v nasledujúcom grafe 1.

Graf 1: Objem prostriedkov alokovaných pre opatrenie – Odpadové hospodárstvo, environmentálna infraštruktúra na roky 2004 – 2006 a celková výška žiadaného finančného príspevku (stav k 30. 6. 2007)

ERDF – 22 870 561 Eur

ŠR – 9 447 332 Eur

Spolu – 30 914 384 Eur

Celkové náklady za projekty - 175 494 992 Eur

Celková výška žiadaného príspevku za projekty - 130 746 806 Eur

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe informácií získaných výskumom

4.10 Aktuálny stav implementácie OP ŽP

Tabuľka 7: Výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok v oblasti odpadového hospodárstva (NFP) v programovom období 2007 – 2013

Prioritná os	Počet prijatých žiadostí
Odpadové hospodárstvo	502

Zdroj: Výročná konferencia - Operačný program Životné prostredie a výsledky jeho realizácie v roku 2009

Tabuľka 8: Výzvy zverejnené k 20.11.2009 v programovom období 2007-2013

Prioritná os	Vyhlásené výzvy	Uzavreté výzvy	Suma alokovaná na výzvy	Schválené žiadosti	Prijaté žiadosti	Suma schválených žiadostí
Odpadové hospodárstvo	9	6	403 853 923 Eur	131	502	229 566 259,96 Eur

Zdroj: Výročná konferencia - Operačný program Životné prostredie a výsledky jeho realizácie v roku 2009,

Tabuľka 9: Zverejnené neuzatvorené výzvy

V súčasnosti sú aktuálne nasledovné výzvy na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok z Operačného programu Životné prostredie

Prioritná os	Operačný cieľ	Dátum zverejnenia Dátum uzatvorenia	Výška alokovanej sumy
Odpadové hospodárstvo	4.5 Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov	13.10.2009 14.01.2010	30 000 000 Eur

Zdroj: Výročná konferencia - Operačný program Životné prostredie a výsledky jeho realizácie v roku 2009,

Tabuľka 10: Prehľad čerpania prostriedkov z celkovej alokácie OP ŽP

Prioritná os	Alokácia OPŽP	Schválené	Zazmluvnené	Zostatok
Odpadové hospodárstvo	570 588 235	249 883 641	99 848 800	233 666 513
Spolu	570 588 235	249 883 641	99 848 800	233 666 513

Zdroj: Výročná konferencia - Operačný program Životné prostredie a výsledky jeho realizácie v roku 2009,

ZÁVER

S rozvojom hospodárstva v SR stúpa i množstvo odpadov produkovaných v priemyselnej a komunálnej sfére. V súlade s hierarchiou cieľov nakladania s odpadmi a záväzkami vyplývajúcimi z právnych predpisov a strategických dokumentov EÚ a SR je potrebné zamerať sa v oblasti odpadového hospodárstva na podporu systémov separovaného zberu a zhodnocovania odpadov.

Osobitnú pozornosť je potrebné venovať odpadom, ktoré môžu mať významný negatívny vplyv na zdravie človeka a životné prostredie (napr. PCB/PCT, odpad zo zdravotnej starostlivosti).

Z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja je nutné zamerať sa na prieskum, monitoring a sanáciu environmentálnych záťaží a na uzatváranie a rekultiváciu skládok odpadov. Zabezpečí sa tým nielen zníženie a eliminácia negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží a skládok odpadov na zdravie ľudí a ekosystémy, ale skvalitnením parametrov jednotlivých zložiek životného prostredia na dotknutých územiach sa zároveň vytvoria podmienky pre ďalšie investičné aktivity.

Návrhom opatrenia bola implementácia stratégie odpadového hospodárstva do praxe, zavedenie riadenia odpadového hospodárstva za účelom zníženia negatívnych účinkov ochrannými opatreniami, zintenzívnenie separovaného zberu komunálneho odpadu, zvýšenie využívania separovaných zložiek komunálneho odpadu, uzatváranie a rekultivácia skládok odpadu, čo v konečnom dôsledku smeruje k zlepšeniu ochrany životného prostredia.

Konečnými prijímateľmi / príjemcami pomoci boli regionálna samospráva, miestna samospráva, štátna správa a podnikateľské subjekty.

Zoznam použitej literatúry

1. CASTRO, D. – RÖSLER, C. 1994. Odpadové hospodárstvo, Ekologická konzultace pro místní správu. Berlin: DIFU, 1994.
2. ČERMÁK, O, - KEBÍSEK, M. 2008. Odpadové hospodárstvo. Bratislava: STU, 2008. ISBN 978-80-227-2920-8.
3. GAŠPARÍKOVÁ, B. – GOJDIČOVÁ, M. – GALLOVIČ, P. 2004. Odpadové hospodárstvo SR po vstupe do EÚ. Bratislava: EPOS, 2004. ISBN 80-8057-610-6
4. INFOREGIO PANORAMA, č. 21, 2006. online časopis:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag21/mag21_sk.pdf
5. KLINDA A KOL. 2007. Životné prostredie Slovenskej republiky 2002-2006. Bratislava: MŽP SR,2007. ISBN 80-88850-72-X
6. KLINDA A KOL. 2004. Správa o stave životného prostredia SR v roku 2004. Bratislava: MŽP SR, 2004. ISBN 80-88833-40-X.
7. MEZŘICKÝ A KOL., 1986. Životní prostředí věc veřejná i soukromá. Praha: Vydavatelství MÍR, 1986.
8. MUSAKOVA, 2008., článok č. 1. <http://www.novaera.sk/clanok/383/co-a-pre-koho-prinasa-operacny-program-zivotne-prostredie/>
9. MRAČKO, M. 2007. Program odpadového hospodárstva SR do roku 2010. Bratislava: EPOS, 2007. ISBN 978-80-8057-681-3.
10. Operačný program Životné prostredie, Ministerstvo životného prostredia, 2007
11. RABAY, Ľ. 2004. Odpadové hospodárstvo, Aktuálne legislatívne zmeny. Bratislava: MŽP SR,2004. ISBN 80-968639-4-0.
12. ROMANČÍKOVÁ, E. 1997. Životné prostredie ekonómia a financie. Bratislava: ECO INSTRUMENT, 1997. ISBN 80-967771-0-6
13. SOLDÁN, M. 2005. Ekologické nakladanie s materiálmi a odpadmi. Bratislava: STU, 2005. ISBN 80-227-2223-5.
14. ŠUBOVÁ, D. 2008. Medzinárodná konferencia prírodovedných pracovníkov múzeí a pracovníkov múzeí v prírode. Liptovský Mikuláš: Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva Liptovský Mikuláš, 2008. ISBN 978-80-88924-66-1
15. http://www.dotacie.info/index.php?page=1&id_category=1
16. <http://www.opzp.sk/downloadfile/new10/03aOPZP.pdf>
17. <http://www.opzp.sk/11/programove-materialy/opzp>

18. <http://www.opzp.sk/prioritne-osi/4>
19. <http://www.opzp.sk/32/informovanie-a-publicita/prezentacie>
20. <http://www.opzp.sk/downloadfile/new12/00Schemastatnejpomociodpadyregionalnapomoc.pdf>
21. http://www.environet.sk/user-data-environet.sk/gallery/dokumenty/strategicke/narodna/POH_2010_PrilohyText.pdf
22. http://www.environet.sk/user-data-environet.sk/gallery/dokumenty/strategicke/narodna/POH_2010.pdf
23. <http://www.tdconsult.sk/sk/konvergencia/operacny-program-zivotne>
24. http://translate.google.sk/translate?hl=sk&langpair=en|sk&u=http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm%3Fgv_PAY%3DSK%26gv_reg%3DALL%26gv_PGM%3D1236%26LAN%3D7%26gv_per%3D2%26gv_defL%3D7
25. <http://www.euractiv.sk/zivotne-prostredie00>

Vyhlášky a zákony

1. **Zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 553/2001 Z.z., zákona č. 96/2002 Z.z., zákona č. 261/2002 Z.z., zákona č. 393/2002 Z.z., zákona č. 529/2002 Z.z., zákona č. 188/2003 Z.z., zákona č. 245/2003 Z.z., zákona č. 24/2004 Z.z., + redakčné oznámenie o oprave chýb v Čiastke 444 Zbierky zákonov 2004, zákona č. 443/2004 Z.z., zákona č. 733/2004 Z.z.
2. **Vyhláška MŽP SR č. 283/2001 Z.z.** o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch v znení vyhlášky č. 509/2002 Z.z. a vyhlášky MŽP SR č. 128/2004 Z.z.
3. **Vyhláška MŽP SR č. 284/2001 Z.z.**, ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení vyhlášky MŽP SR č. 409/2002 Z.z. a vyhlášky MŽP SR č. 129/2004 Z.z.
4. **Vyhláška MŽP SR č. 127/2002 Z.z.** o sadzbách pre výpočet príspevkov do Recyklačného fondu, o zozname výrobkov, materiálov a zariadení, za ktoré sa platí do Recyklačného fondu, a o podrobnostiach o obsahu žiadostí, o poskytnutí prostriedkov z Recyklačného fondu v znení vyhlášky MŽP SR č. 359/2005 Z.z.
5. **Vyhláška MŽP SR č. 5/2003 Z.z.** o vykonaní niektorých ustanovení zákona a o obaloch v znení vyhlášky č. 577/2003 Z.z..
6. **Vyhláška MŽP SR č. 135/2004 Z.z.** o dekontaminácii zariadení s obsahom PCB
7. **Zákon č. 17/2004 Z.z.** o poplatkoch za uloženie odpadov.
8. **Zákon č. 119/2010 Z.z.** o obaloch a o zmene zákona č. 223/2001 o odpadoch a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
9. **Zákon č. 17/1992 Z.z.** o životnom prostredí